

Viite: Lausuntopyyntö VN/963/2018 YM

Lausunto Länsi-Lapin luonnonsuojelualueita koskevasta asetusvalmistelusta

Arctic Drilling Company Oy Ltd:n liiketoiminta on kasvanut huomattavasti vuoden 2016 jälkeen johtuen useiden toimijoiden saamista luvista Natura-alueille Suomessa. Ympäristöministeriön julkaiseman asetusluonnoksen määrittelemille alueille sijoittuu suurin osa Lapin tärkeimmistä malminetsintähankkeista, jotka ovat maakunta- ja aluetaloudellisesti merkittäviä erityisesti näinä muuttotappiollisten reunakuntien ja -kylien aikana. Yhtenä suurimmista Mawsonin Ylitornion malminetsintähanke on meille kairauspalveluiden tuottajana tärkeä ja sen kasvupotentiaali on lähialueilla ainutlaatuinen. Rovaniemen ympäristössä ei ole samanlaisella pohjalla olevaa, yhtä nopeasti kasvavaa ja malmipotentialiltaan yhtä rikasta esiintymää, joten Palokkaan, Rompaksen ja näiden lähialueiden lisäsuojeleminen olisi aluepoliittisesti järjetöntä. Kyseinen hanke on merkittävä työllistäjä alueellisesti ja tarjoaa kairauksien aikana työllistymismahdollisuuksia paikallisille, mutta myös suuri tekijä yrityksemme työtilanteen kannalta. Talvikauden kairauksien liikevaihdosta jopa 15%-20% tulee Mawsonin malminetsintähankkeen ansiosta ja se työllistää pelkästään ADC:lla 22-25 henkilöä kairauksien aikana ja tarjoaa sijaintinsa puolesta meille selkeän kilpailuedun päästä jatkamaan heidän yhteistyökumppaninaan. Mawsonin projektin jatko on epätodennäköistä, jos lupaprosessi vaikeutuu entisestään, kun alueelle tulee kaksinkertainen luvitusprosessi. Jos pelkästään yhden projektin vaikutukset ovat tällaiset, niin vaikutus kokonaisuudessaan on todella merkittävä niillä malminetsintäprojekteilla, jotka jäävät kaksinkertaisen luvituksen alle ja sen määrittelemättömyydestä johtuen keskeytyvät.

Olemme erityisen huolissamme Metsähallituksen asettamisesta viralliseksi lupaviranomaiseksi TUKES:n rinnalle, sillä Metsähallitus ei ole määritellyt etukäteen omia lupaprosessejaan, ei yksin eikä yhteistyössä muiden valtion viranomaisten kanssa. Viranomaiselle jää tällöin liikaa harkintavaltaa, mikä voi tarkoittaa epätasa-arvoista kohtelua eri toimijoille ja teollisuudenaloille. Myöskään metsähallituksella ei ole minkäänlaista osaamista arvioida malminetsinnän kokonaisvaikutuksia realistisesti, sillä se ei ole ilmaissut toimivansa yhteistyössä viranomaisten kanssa, joilla kokemusta tästä olisi. TUKES on määritelty nimenomaan lupaviranomaiseksi, koska he ovat hankkineet kokemusta ja osaamista vaikutusten arvioimisesta ja pystyvät sen tekemään faktojen pohjalta. Pelkäämme että prosessien määrittelemättömyys ja kokemuksen puuttuminen voivat johtaa henkilökohtaisten näkemysten perusteella tehtyihin päätöksiin, joilla ei ole faktapohjaa ja ne murentavat valtion viranomaisen uskottavuutta päätöksentekijänä.

Kaksinkertainen lupaprosessi, jossa Metsähallitus on luvittajana, tuo myös eturistiriitoja valitusprosessiin ja asetus voi tehdä luvan saamisen mahdottomaksi, sillä Metsähallitus on samaan aikaan luvittaja ja myös lausuja TUKES:n myöntämään lupaan ja parhaassa tapauksessa vielä korvauksensaaja maanomistajana. Suomen valitusjärjestelmä tekee jo sellaisenaan kaksinkertaisen luvittamisen mahdottomaksi, sillä luonnonsuojelulain nojalla myönnettävät luvat eivät ole täytäntöönpanokelpoisia muutoksenhausta huolimatta toisin kuin TUKES:n malminetsintälupa. Eli käytännössä malminetsintäyhtiöllä ei olisi koskaan molemmat luvat lainvoimaisia johtuen pitkistä valitusprosesseista ja oikeusasteiden käsittelyajoista. Tämän lisäksi valitusprosessin ollessa käynnissä, joutuu yhtiö silti maksamaan maanomistajakorvauksia ja on Metsähallituksen taloudellisen edun mukaista viivyttää prosessia ja ansaita mahdollisimman paljon korvauksia alueelta, jolla ei edes työskennellä koko kolmivuotisen lupakauden aikana. Eturistiriita on selkeä ja se tekee mahdottomaksi Metsähallituksen toimimisen luvittajana.

Malminetsintä ennen edes kaivostoiminnan suunnittelua on vuosikausia kestävä prosessi ja sääntöjen muuttuminen täysin pääläelleen kesken projektin, tulee antamaan globaalilla kaivosmarkkinalla Suomesta kuvan vaikeasti ennustettavien investointien maana. Kansainväliseltä kannalta ajateltuna tällaisenaan asetuksen läpimeno tulee heikentämään Suomen menestymistä Fraser instituutin vuosittaisessa tutkimuksessa, jossa määritellään maailman kaivosmaat niiden kaivosinvestointien houkuttelevuuden perusteella. Suomi putosi jo viime vuonna listalla alaspäin aiempien vuosien tuloksista, koska Natura-alueiden luvitus on koettu vaikeaksi. Jos uusi asetus toteutuu tällaisenaan, yhteispinta-alaltaan n. 70000 hehtaaria Lapista voidaan unohtaa malminetsinnän näkökulmasta. Globaalissa mittakaavassa tämä ei keskeytä kaivosten suunnittelua, mutta Ruotsi naapurinamme tulee hyötymään, jos Suomen houkuttelevuus kaivosmaana heikkenee, sillä malmipotentialimme on hyvin lähellä samaa tasoa. Suomessa olevien malminetsintäyhtiöiden budjetti on hyvin rajallinen ja rahoituksen turvaamiseksi tulee heidän saada aikaan tulosta. Jo nykyinen järjestelmä Natura-alueilla hankaloittaa ennakoimista, mutta uusien alueiden myötä ennakoiminen olisi mahdotonta ja yksityisrahoitteinen malminetsintä loppuisi suuressa osassa Lappia. Näkemyksenä joillain sidosryhmillä on tietenkin kaivostoiminnan kieltäminen Suomessa kokonaan, jotta kallisarvoista luontoamme ei turmeltaisi ollenkaan. Todellisuus tarkoittaa kuitenkin kaivosmineraalien tarpeen kasvamista entisestään ja erityisesti Mawsonin esiintymässä löytyvän koboltin eli akkumineraalien kysynnän kasvua, jotta tulevaisuudessa voisimme elää vähäpäästöisemmän liikenteen maailmassa. Nykyisellään suurin osa akkuteknologiassa käytetystä koboltista louhitaan Kongossa, missä ihmisoikeuksien ja ympäristöarvojen toteutuminen on vähintäänkin arveluttavalla tasolla. Jos me lainsäädännöllä suljemme kehittyneen ja kestäväen kehityksen periaatteiden mukaisesti kaivostoimintaa harjoittavan Suomen pois akkumineraalien tuotannosta, tulemme hyväksymään tilanteen, missä niin sanotusti länsimaiden vihreämpi/ekologisempi kulttuuri on tehty luonnon ja ihmisarvojen kustannuksella mutta tärkeintä on, että se on pois meidän silmistämme.

Ongelma ei asetuksessa ole pelkästään lopputuloksessa, vaan myös valmistelu on ollut puutteellinen. SOVA eli suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointiprosessi on tehty huonosti tai jätetty tekemättä. Vaikka lausuntopyynnössä väitetään, on yhtiöiden ja paikallisten kuuleminen jätetty valmisteluvaiheesta kokonaan pois. Luonnonsuojelun ja malminetsinnän intressien yhteensovittamisen arviointi tulisi tehdä, huolimatta siitä onko alueella jo valmiiksi määritelty Natura-alue. Näkemyksemme mukaan asetuksen valmistelu on tehty täysin piilossa, jotta sen vaikutuspiiriin jäävät tahot eivät pysty reagoimaan asetuksen lopputulokseen riittävässä määrin.

Näkemyksemme on että luonnonsuojeluasetuksen valmistelu tulee vakavien puutteiden vuoksi keskeyttää välittömästi.

Aleksi Autti
Toimitusjohtaja

Arctic Drilling Company Oy Ltd